

Contact / İletişim

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü

Tayfur Sökmen Kampüsü-Antakya/HATAY

Phone : +90 326 245 58 68/11106

Fax : +90 326 245 58 67

e-mail : bellek@mku.edu.tr

web : <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bellek>

Copyright © 2021
Hatay Mustafa Kemal University Faculty of Arts and Sciences History Department
All rights reserved

BELLEK Uluslararası Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi Editör Kurulu

BELLEK International Journal of History and Culture Studies Editorial Board

---

Sahibi / Owner

Assoc. Prof. Dr. Olcay ÖZKAYA DUMAN

(On Behalf of The Department of History, Hatay Mustafa Kemal University)

Baş Editör-Yazı İşleri Müdürü / Editor-in-Chief

Assoc. Prof. Dr. İsa KALAYCI, (Hatay Mustafa Kemal University-Hatay/Turkey)

Editörler / Editors

Prof. Dr. Maria IVANICS, Szeged University-Szeged/Macaristan

Assoc. Prof. Dr. Olcay OZKAYA DUMAN, HMKU-Hatay/Turkey

Assist. Prof. Dr. Gokhan KALMIS, HMKU-Hatay/Turkey

Dr. Irwan SAIDIN, Malaysia National University-Selangor/Malaysia

Assist. Prof. Dr. İsmail BULBUL, HMKU-Hatay/Turkey

Assist. Prof. Dr. Mustafa Tayfun USTUN, Ataturk University-Erzurum/Turkey

Assist. Prof. Dr. Mikail KOLUTTEK, HMKU-Hatay/Turkey

Assist. Prof. Dr. Mustafa İSİK, HMKU-Hatay/Turkey

Assist. Prof. Dr. Roza ABDİKULOVA, Kyrgyzstan-Turkey Manas Univ.

Bishkek/Kyrgyzstan

Dr. Sebahattin ABDURRAHMAN, Middlesex University-London/England

Assist. Prof. Dr. Sedat BİLİNİR, HMKU-Hatay/Turkey

Yabancı Dil Editörü / Foreign Language Editor

Assist. Prof. Dr. Mustafa Tayfun USTUN, Ataturk University-Erzurum/Turkey

Danışma Kurulu / Advisory Board

- Prof. Dr. Alpaslan CEYLAN (Manas Üniversitesi-Bişkek/Kırgızistan)
Prof. Dr. Bülent BAKAR (Marmara Üniversitesi-İstanbul/Türkiye)
Prof. Dr. Erdal AÇIKSES (Fırat Üniversitesi-Elazığ/Türkiye)
Prof. Dr. Fahrettin TIZLAK (Akdeniz Üniversitesi-Antalya/Türkiye)
Prof. Dr. Hayri ÇAPRAZ (Süleyman Demirel Üniversitesi-Isparta/Türkiye)
Prof. Dr. Metin AKİS (Kilis 7 Aralık Üniversitesi-Kilis/Türkiye)
Prof. Dr. Mustafa ALKAN (Gazi Üniversitesi-Ankara/Türkiye)
Prof. Dr. Mustafa ÖZTÜRK (İzmir Demokrasi Üniversitesi-İzmir/Türkiye)
Prof. Dr. Nuri YAVUZ (Artvin Çoruh Üniversitesi-Artvin/Türkiye)
Prof. Dr. Orhan DOĞAN (Sütçüimam Üniversitesi-Kahramanmaraş/Türkiye)
Prof. Dr. Orhan KILIÇ (Fırat Üniversitesi-Elazığ/Türkiye)
Prof. Dr. Osman AKANDERE (Necmettin Erbakan Üniversitesi-Konya/Türkiye)
Prof. Dr. Oktay KIZILKAYA (Kafkas Üniversitesi-Kars/Türkiye)
Prof. Dr. Osman KÖSE (Polis Akademisi-Ankara/Türkiye)
Prof. Dr. Rahmi DOĞANAY (Fırat Üniversitesi-Elazığ/Türkiye)
Prof. Dr. Salih ÇEÇEN (Ankara Üniversitesi-Ankara/Türkiye)
Prof. Dr. Temuçin Faik ERTAN (Ankara Üniversitesi-Ankara/Türkiye)
Prof. Dr. Yücel ÖZTÜRK (Sakarya Üniversitesi-Sakarya/Türkiye)
Prof. Dr. Zekeriya KURŞUN (Marmara Üniversitesi-İstanbul/Türkiye)
Prof. Dr. Zeki ÇEVİK (Balıkesir Üniversitesi-Balıkesir/Türkiye)
Doç. Dr. Akin BİNGÖL (Kafkas Üniversitesi-Kars/Türkiye)
Doç. Dr. M. Bilal ÇELİK (Sakarya Üniversitesi-Sakarya/Türkiye)
Doç. Dr. Ebru GÜHER (Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi-Osmaniye/Türkiye)
Doç. Dr. Hamit ŞAFAKÇI (Artvin Çoruh-Üniversitesi-Artvin/Türkiye)
Doç. Dr. Meral KUZGUN (Kilis 7 Aralık Üniversitesi-Kilis/Türkiye)
Doç. Dr. Nasrullah UZMAN (Hacı Bayram Veli Üniversitesi-Ankara/Türkiye)
Doç. Dr. Nurgül YILDIRIM (Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi-Hatay/Türkiye)
Doç. Dr. Özer ÖZBOZDAĞLI (Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi-Hatay/Türkiye)
Doç. Dr. Sacit UĞUZ (Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi-Hatay/Türkiye)
Doç. Dr. Selim KAYA (Afyon Kocatepe Üniversitesi-Afyonkarahisar/Türkiye)
Doç. Dr. Şeyma AY ARÇIN (Pamukkale Üniversitesi-Denizli/Türkiye)
Doç. Dr. Volkan PAYASLI (Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi-Hatay/Türkiye)
Dr. Öğr. Üyesi Enis DİNÇ (Türk-Alman Üniversitesi-İstanbul/Türkiye)
Dr. Öğr. Üyesi Gülseren MUTLU (Pamukkale Üniversitesi-Denizli/Türkiye)
Dr. Öğr. Üyesi Hakan TÜRKKAN (Karabük Üniversitesi-Karabük/Türkiye)
Dr. Öğr. Üyesi Işıl IŞIK BOSTANCI (Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi-Hatay/Türkiye)
Dr. Öğr. Üyesi İbrahim EFE (Kilis 7 Aralık Üniversitesi-Kilis/Türkiye)
Dr. Öğr. Üyesi Oğuzhan SAMIKIRAN (Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi-Hatay/Türkiye)
Dr. Öğr. Üyesi Süleyman HATİPOĞLU (Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi-Hatay/Türkiye)

Sayı Hakemleri / Reviewers of the Issue

Doç. Dr. Ahmet İLYAS (Batman Üniversitesi)
Doç. Dr. Cengiz ŞAVKILI (Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi)
Doç. Dr. Mustafa ÇABUK (Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi)
Doç. Dr. Olcay ÖZKAYA DUMAN (Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Esat AKTAŞ (Bayburt Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Sedat BİLİNİR (Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi)
Öğr. Gör. İrfan ALADAĞ (Bingöl Üniversitesi)
Doktorant Ahmet ÇAPARLAR (Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi)
Uzm. Cumali BOZPINAR (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı)
Bahri Oğuzhan DEMİREZEN (Erciyes Üniversitesi)

Tasarım / Design

Aysel TINAZ, aysel.tnaz@gmail.com

Dergi içerisinde yer alan içeriklerden sadece ilgili yazarlar sorumludur. Editör kurulu sorumlu tutulamaz. BELLEK Uluslararası Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi, Hakemli bir dergidir. Yılda 2 sayı (özel sayı hariç) olacak şekilde yayınlanır.

SUNUŞ

İnsanlık tarihi boyunca, toplumları etkileyen salgın hastalıklar görülmüştür. Bunlardan biri de 2019 yılı Aralık ayında Çin'in Vuhan Bölgesi'nde çıkan COVID-19'dur. Ortaya çıktığı günden itibaren

çok hızlı bir yayılma göstererek, tüm dünyayı adeta esir alan bu salgın, her alanda olduğu gibi tıp alanında da pek çok olumsuzluğun yaşanmasına neden olmuştur. Ancak ülkemizde bu salgın hastalığa karşı uygulanan tedbirler, muhtemel olumsuz sonuçları minimize etmede son derece etkili olmuştur.

İnsanlık tarihi açısından bir yıl gibi kısa sayılabilecek bir sürede yaşadıklarımız, bizlere hem yeni salgın hastalıkların çıkabileceğini hem eski hastalıkların nüksedebileceğini gösterdi. Bununla birlikte, bilim ve teknolojiadaki gelişmeler, hastalıklara karşı çözüm bulma süresinin de bir hayli hızlandığını ortaya koydu.

COVID-19 gerçeğinin bizleri bir kez daha tarihte yaşanan salgın hastalıklara yönlendirmesi, insanlık tarihinde yaşanan salgınlara dair merakımızı ve ilgimizi de artırdı. Üniversitemizin Tarih Bölümü bünyesinde faaliyet gösteren *BELLEK Uluslararası Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, "Salgın Hastalıklar" konusunda özel bir sayı çıkarmıştır. Bu vesileyle, insanlığın ortak problemlerinden olan salgın hastalıklara dikkat çekilmiştir. Böylesi bir hassas meseleyi gündemine alarak bilime katkı sağlayan tüm kadroyu kutluyorum. Nice akademik yayınların çıkarılması temennisiyle...

Prof. Dr. Hasan KAYA

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Rektörü

EDİTÖRDEN

Aralık 2019’da Çin’in Hubei Bölgesi’nin başkenti Vuhan’da başlayan SARS-CoV-2 virüsünün neden olduğu hastalık tüm dünyayı etkiledi. Gündelik yaşamın seyrini değiştiren bu pandemik hastalık, akademik çevreler tarafından çeşitli yönleriyle ele alındı. Hâlâ toplumlar üzerindeki tesiri derinden devam eden bu hastalık, hangi alanda olursa olsun bilim insanlarının “*tarihte salgın hastalıklar*” bahsine yönelmesine yol açtı. Böylece problemin anlaşılıp-insanlara faydalı olmasını isteyen araştırmacılar, doğrudan veya dolaylı olarak tarih adı verilen engin laboratuvara girmek ihtiyacı hissettiler.

Tarih, başlı başına bir disiplindir. Bununla birlikte her bilim alanının da bir tarihi vardır. Dolayısıyla her bilim insanı bir şekilde tarih biliminin temel evrensel araştırma kaidelerine ihtiyaç duyarlar. Bilimler arasındaki bu bağın anlaşılması ve güçlenmesi, insanlığı tehdit eden sorunlara karşı hızlı ve müşterek hareket etmede çok büyük önemiyet kesp eder. İşte bu bilinçle, dergimizde “*Salgın Hastalıklar Özel Sayısı*”nı yayınlamaya karar verdik. İnsanlığın ortak problemi olan salgın hastalıklar konusunda makaleler yayınlayarak, bilinçli insan düzeyinin ve sayısının artırılmasına ufak da olsa bir katkı sağlamayı amaçladık.

BELLEK Uluslararası Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi’nin üçüncü yılında (C. 3, Salgın Hastalıklar Özel Sayısı) okuyucularımızın istifadesine dört araştırma ve bir çeviri makalesi sunduk. Her zaman olduğu gibi, dergimizin bu sayısının yayınlanmasında yekvücut olan Tarih Bölümü’nün güzîde öğretim elemanlarına teşekkür ederiz. İlk sayımızdan beri bölümümüzün bir üyesi gibi bizimle fedakârane çalışan Dr. Sinan SCHREGLMANN’ı anmadan geçemeyeceğiz. Elbette bu sayının sebep-i hikmet-i olan altı yazarımıza ayrı ayrı teşekkür etmek hem bir zorunluluk hem de bir hak teslimi meselesidir. Makalelerimizi değerlendirme zahmeti gösteren tüm hakemlerimiz sağ olsunlar. Özel sayımızın keyifle okunması temennisiyle...

28/02/2021

Doç. Dr. İsa KALAYCI
(Baş Editör)

İÇİNDEKİLER/INDEX

Araştırma Makaleleri / Research Articles

Ahmet Caner ÇATAL

Salgın Hastalıklarla Mücadelede Osmanlı Taşra
Belediyelerinden Örnekler 1-15

Mehmet Yusüf ÇELİK

Antakya-Halep Çevresinde Veba Salgınları ve Sosyo-Ekonomik
Hayata Etkileri (XIV-XV. Yüzyıllar).....15-30

Sacit UĞUZ

Karataban (Pebrine) ve Baygınlık (Flacherie) Salgınlarının Osmanlı
İpek Böcekçiliğine Etkileri 31-47

Ümmügülsüm CANDEĞER

İkinci Dünya Savaşı Döneminde Türkiye’de Hummayı Kulâi
(Şap Hastalığı) (1938-1942).....48-64

Çeviri Makalesi / Translation Article

Haktan BİRSEL & Nahid MALAZİZİ

Dr. Jean Lauminier’e Göre: Tarih Boyunca Veba ve
Yarattığı Felaketslere Bakış 65-82